

ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

© І. Дрозіч, 2017

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

Присвячую світлій пам'яті мого дорогого наукового керівника, завідувача кафедрою теорії та методики трудового і професійного навчання Хмельницького національного університету, доктора педагогічних наук Ігоря Євгеновича Каньковського

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті якість освіти в Україні проголошено національним пріоритетом, передумовою безпеки держави [3]. Тому сьогодні є вкрай важливим впровадження в практику професійно-технічних навчальних закладів нових інноваційних систем управління якістю освіти. Для цього кожному професійно-технічному навчальному закладу необхідно створити і забезпечити функціонування спеціальної системи пошуку, збору, накопичення, обробки, інтерпретації, узагальнення інформації щодо його діяльності та процесу професійної підготовки кваліфікованих робітників, який в ньому здійснюється. Основним засобом здобуття такої інформації є внутрішній моніторинг.

Проблемі моніторингу якості освіти присвячено багато наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед них: С. Бабінець, Н. Байдацька, І. Булах, М. Голець, Г. Єльнікова, М. Кічула, Г. Красильникова, Т. Лукіна, О. Локшина, О. Майоров, Е. Подкопасава, М. Поташник, В. Радкевич, З. Рябова, Л. Смик, Є. Хриков, Л. Шевчук та ін. Аналіз цих праць показує, що науковці мають різні уявлення про сутність поняття "якість освіти" та шляхи її забезпечення у навчальних закладах. Зазначимо, що в словнику психолого-педагогічних термінів, якість освіти трактується як затребуваність отриманих знань у конкретних умовах їх застосування для досягнення конкретної мети та підвищення якості життя [5, с. 163]. Ми тлумачимо цю педагогічну категорію як певну сукупність властивостей та характеристик навчального закладу та процесу професійної підготовки фахівців, що здійснюється в ньому, які надають здатність цьому навчальному закладу формувати необхідний рівень професійної компетентності своїх випускників.

Поняття „моніторинг” теж не має однозначного тлумачення, тому що вивчається і використовується в різних сферах науково-практичної діяльності. Сьогодні під моніторингом розуміють і засіб вироблення нової інформації, і постійне відстежування процесу, і базу для прийняття і коригування управлінських рішень. Ми поділяємо позицію О. Майорова щодо трактування цього поняття і вважаємо, що "Моніторинг – це система збирання, оброблення, зберігання і поширення інформації про яку-небудь систему чи окремі її елементи, яка орієнтована на інформаційне забезпечення управління даною системою, що дозволяє висловлювати судження про її стан і дає можливість прогнозувати її розвиток" [1, с. 12].

Внутрішній моніторинг є складовою частиною системи освітнього моніторингу. Основними завданнями внутрішнього моніторингу якості освітнього процесу професійно-технічного навчального закладу вважаємо: визначення перспектив розвитку навчального закладу з урахуванням перспектив розвитку регіону; неперервне стеження за станом результативності та умов розвитку закладу, його іміджем; комплексний аналіз та оцінювання діяльності всіх підрозділів навчально-виробничого процесу закладу; визначення якості навчальних досягнень учнів та сприяння її підвищенню; вивчення зв'язку між успішністю учнів і результатами роботи педагогів; оцінювання якості кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, ресурсного забезпечення навчального закладу; створення необхідних умов для творчої діяльності учасників навчально-виробничого процесу, реалізації особистісно-орієнтованої системи освіти, адаптованої до рівнів і особливостей розвитку учнів; сприяння впровадженню освітніх інновацій, сучасних інформаційних технологій навчання, оновленню змісту освіти та форм організації навчального процесу. Вважаємо, що внутрішній моніторинг якості освітнього процесу навчального закладу виконує інформаційну, діагностичну, прогнозувальну, педагогічну, управлінську функції. Він є дієвим

інструментом, що дає змогу перевіряти окремі складові управлінського процесу, вирішувати основні завдання планування, дає можливість швидко вносити необхідні корективи в роботу.

Для визначення якості професійного навчання використовують показники – індикатори. Це інструмент, за допомогою якого можна отримати комплексну інформацію щодо сучасного стану та перспектив розвитку навчального закладу, ринку освітніх послуг та функціонування освітньої системи, її компонентів. Ми погоджуємося з О. Локшиною у тому, що, хоча кожен окремих індикатор несе певну інформацію, але набагато ефективнішим є використання групи, системи чи моделі індикаторів [2, с. 92]. Це дає змогу дістати уявлення про зв'язки між різними аналізованими чинниками та об'єктами.

Впровадження індикаторів ефективної діяльності професійно-технічного навчального закладу схвалює В. Радкевич. Науковець вважає, що вони дають можливість оперативно відстежувати стан професійної підготовки кваліфікованих робітників, здійснювати оцінювання наявних результатів і на їх основі приймати правильні управлінські рішення [4, с. 16].

Тому моніторингові дослідження якості освітнього процесу професійно-технічного навчального закладу вважаємо за доцільне проводити за індикаторами ефективної діяльності, які згруповані за такими групами: управління навчальним закладом; якісний склад вступників; професійна компетентність педагогічних працівників; матеріально-технічна база і комплексно-методичне забезпечення професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки; ефективність викладання та рівень навчальних досягнень учнів з предметів професійно-теоретичної підготовки; ефективність проведення навчальних занять та рівень навчальних досягнень учнів з професійно-практичної підготовки; працевлаштування.

Для організації внутрішнього моніторингу нами застосовано наступний алгоритм:

1. Формування мети і завдань моніторингу.
2. Добір інструментарію для проведення моніторингу (цілеспрямований вибір анкет, тестів, методик, карт спостережень тощо).
3. Організація дослідження (складання плану, визначення терміна проведення і реалізація дослідження у спланованому режимі, визначення відповідальних осіб, використання інструментарію).
4. Збір даних, а саме результатів заповнення анкет, виконання тестів, проведення спостережень за обраними методиками.
5. Оброблення та аналіз даних (може проводитися за допомогою математичної статистики, кореляційного або факторного аналізу, а також передбачає описове пояснення).
6. На основі інтерпретованих даних вироблення рекомендацій для вдосконалення досліджуваного явища.
7. Корекція – внесення певних змін під час навчального процесу на основі запропонованих рекомендацій.

Контроль – фіксування правильного виконання вироблених рекомендацій.

Моніторингові дослідження дозволяють зробити навчально-виробничий процес відкритим і технологічним. Можливість своєчасно виявити і скоригувати наявні негативні тенденції сприяє підвищенню ефективності як управлінської діяльності так і самого навчально-виробничого процесу. Орієнтація професійно-технічних навчальних закладів на досягнення якісно нових освітніх результатів зумовлює потребу переходу від традиційного способу внутрішнього контролю до управління якістю навчально-виробничого процесу. Моніторинг стає його основою, він спрямований на отримання оперативної та достовірної інформації про якість результатів навчально-виробничого процесу. Моніторинг дозволяє визначити реальний стан навчального процесу, проблемні питання в роботі педагогічних працівників, рівень навчальних досягнень учнів та прийняти необхідні управлінські рішення. Проведення внутрішнього моніторингу стимулює позитивні перетворення та вмотивовує учасників навчально-виробничого процесу до якісних змін.

1. *Майоров А. Мониторинг в образовании / А. Майоров. – М.: Интеллект-Центр, 2005. – 424 с. 2. Мониторинг якості освіти: світові досягнення і українські перспективи / за заг. ред. Є. І. Локшиної. — К. : К.І.С., 2004. — 128 с. 3. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. - №33. – С.4-6. 4. Радкевич В. Впровадження індикаторів ефективної діяльності ПТНЗ / Валентина Радкевич // Професійно-технічна освіта. – 2009. – № 2. – С. 14–17. 5.Словник психолого-педагогічних термінів. Укладачі:Ю.В. Буган, В.І. Уруський, - Тернопіль: ТОКІППО, 2001.- 179 с.*